

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Podgorica, 28. 03. 2018. godine

Broj: 320 - 298/18-5

Na osnovu čl. 1, 8, 19 i 28 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 51/08 i 18/14), a u vezi sa realizacijom aktivnost 5.6.3 i 5.9.2 iz **Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja** ("Službeni list CG", broj 57/16), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Agencijom za zaštitu prirode i životne sredine donijelo je

UPUTSTVO O UPRAVLJANJU OTPADOM OD SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

UVOD

Pravilno zbrinjavanje opasnog i neopasnog ambalažnog otpada je zakonska obaveza, ali i specifični cilj definisan Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

Zajedno sa sredstvima za zaštitu bilja, na tržište dopijeva i ambalaža koja, nakon njihove upotrebe postaje otpad.

Ambalaža u kojoj se sredstva za zaštitu bilja stavljaju u promet ima važnu ulogu u sigurnoj isporuci i upotrebi sredstava za zaštitu bilja i predstavlja mjeru koja doprinosi smanjenju rizika na najmanji mogući nivo kako u prometu tako i prilikom upotrebe od strane korisnika. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: Ministarstvo) i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava) sa jedne strane i vlasnici registracija i distributeri i korisnici sredstava za zaštitu bilja sa druge strane, uz podršku Ministarstva održivog razvoja i turizma treba da uspostave efikasan sistem zbrinjavanja ovog ambalažnog otpada.

Proizvođači sredstava za zaštitu bilja sprovode brojna istraživanja na osnovu čijih rezultata se određuju uslovi za bezbjednost njihovih proizvoda: za korisnike pesticida, za potrošače i za životnu sredinu. Ova istraživanja doprinose ostvarivanju postavljenih ciljeva kroz uputstva i preporuke u odnosu na korišćenja sredstava za zaštitu bilja i uklanjanje, odnosno, zbrinjavanje ambalažnog otpada.

Stupanjem na snagu Uredbe o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Službeni list CG", br. 42/12) i definisanjem nacionalnih ciljeva u upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom nakon upotrebe sredstva za zaštitu bilja kroz Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja ("Službeni list CG", br. 57/16), svi odgovorni subjekti upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom; uvoznici, odnosno proizvođači sredstava za zaštitu bilja u obavezi su da obezbjede odgovarajuće zbrinjavanje ambalažnog otpada.

U Evropi postoji udruženje proizvođača sredstava za zaštitu bilja (ECPA) koje, upravo na iskustvima država članica EU odnosno proizvođača sredstava za zaštitu bilja sa značajnim iskustvom učestvuje aktivno u izgradnji efikasnog sistema sakupljanja i zbrinjavanja otpadne ambalaže sredstava za zaštitu bilja.

S obzirom da u Crnoj Gori nema proizvođača sredstava za zaštitu bilja potrebno je uspostaviti održivi model radi pravilnog zbrinjavanja opasnog i neopasnog ambalažnog otpada, a koji podrazumijeva skupljanje, obradu, reciklažu, skladištenje i/ili zbrinjavanje odnosno uništavanje opasne ambalaže što je i specifični cilj definisan Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja.

PRAVNI OKVIR

Oblast upravljanja ambalažom regulisana je Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list CG, br. 64/11 i 39/16), Uredbom o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Službeni list CG", br. 42/12) i Pravilnikom o vrstama ambalaže za pesticide i đubriva i o uništavanju pesticida i đubriva ("Službeni listi SRJ", br. 35/99).

Zakon o upravljanju otpadom

Ovim zakonom uređuju se vrste i klasifikacija otpada, planiranje, uslovi i način upravljanja otpadom i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom.

Upravljanje otpadom je sprječavanje nastanka, smanjenje količina otpada ili ponovna upotreba otpada i sakupljanje, transport, prerada i zbrinjavanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija, uključujući i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom.

Odredbe ovog zakona primjenjuju se na ambalažu i sav ambalažni otpad koji je nastao privrednim aktivnostima na teritoriji Crne Gore, bez obzira na njegovo porijeklo, upotrebu i korišćeni ambalažni materijal pa tako i na ambalažu koja nastaje nakon upotrebe sredstva za zaštitu bilja postaje u skladu sa definicijom po kojoj je **otpadna ambalaža**: ambalaža ili ambalažni materijal koje su otpad.

Takođe, pesticidi isteklog roka predstavljaju otpad i to onaj koji u skladu sa klasifikacijom predstavlja opasni otpad (Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada " Službeni list CG", br. 59/13 i 83/16).

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema u član 6 propisuje rukovanje otpadnom ambalažom koja je opasni otpad.

Otpadna ambalaža koja predstavlja opasni otpad ne smije se predati komunalnom preduzeću kao miješani komunalni otpad ili kao odvojeno sakupljena otpadna ambalaža.

Otpadna ambalaža koja predstavlja opasni otpad je ambalaža u kojoj je upakovana roba koja sadrži opasne materije ili se u njoj nalaze ostaci opasnih materija.

Otpadna ambalaža ne predstavlja opasni otpad ako:

- ne sadrži ostatke opasnih materija kao ostatke upakovane robe;
- je iz nje ispražnjena tečnost tako da iz nje ne može doći do kapanja te tečnosti;
- iz ambalaže u obliku vreća više ne mogu istresti pakovane materije;
- iz ambalaže u obliku raspršivača potisni gas ne može da izlazi ili iz raspršivača ne može doći do curenja tečnosti.

Krajnji korisnik je dužan da otpadnu ambalažu koja predstavlja opasni otpad preda:

- sakupljaču opasnog otpada, ukoliko se radi o komercijalnoj otpadnoj ambalaži;
- komunalnom preduzeću u reciklažno dvorište u posude namijenjene sakupljanju opasnog komunalnog otpada.

UPRAVLJANJE OTPADNOM AMBALAŽOM OD PESTICIDA

Oblast upravljanja ambalažom regulisana je Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni list CG, br. 64/11 i 39/16) i Uredbom o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema ("Službeni list CG", br. 42/12).

Otpadna ambalaža od pesticida (sredstava za zaštitu bilja) je ambalaža koja preostaje nakon korišćenja ovih sredstava.

Zabranjeno je spaljivanje ambalaže osim ako nijesu ispunjeni uslovi propisani zakonom kojim se obezbjeđuje zaštita životne sredine i zdravlja ljudi.

Rukovanje otpadnom ambalažom od pesticida koja se smatra neopasnim otpadom

Ako je sprovedeno pravilo trostrukog ispiranja i ako:

- ne sadrži ostatke opasnih materija kao ostatke upakovane robe;
- je iz nje ispražnjena tečnost tako da iz nje ne može doći do kapanja te tečnosti;
- iz ambalaže u obliku vreća više ne mogu istresti pakovane materije, **smatra se neopasnim otpadom !!!**

Ambalaža od pesticida koja predstavlja neopasni otpad se sakuplja i čuva odvojeno da bi se izbjeglo njeno miješanje sa drugim otpadom i predaje se komunalnom preduzeću u skladu sa prethodno potpisanim ugovorom u kome se precizira način sakupljanja i preuzimanja.

Rukovanje otpadnom ambalažom od pesticida koja se smatra opasnim otpadom

Ako ambalaža sadrži opasne materije ili ostatke opasnih materija, ambalaža se ne smije predati komunalnom preduzeću kao odvojeno sakupljena otpadna ambalaža niti kao miješani komunalni otpad.

Korisnik pesticida je dužan da otpadnu ambalažu koja predstavlja opasni otpad preda ovlašćenom sakupljaču opasnog otpada u skladu sa prethodno potpisanim ugovorom u kome se precizira način sakupljanja i preuzimanja.

Ovlašćeni sakupljači otpada

Podaci o ovlašćenim sakupljačima otpada se nalaze u Registru sakupljača otpada, koji je dostupan na sajtu Agencije za zaštitu prirode i životne sredine.

Evidencija o predatim količinama otpadne ambalaže od pesticida

Korisnici pesticida su u obavezi da čuvaju potvrdu o predatim količinama odvojeno sakupljene otpadne ambalaže od pesticida.

NAKON UPOTREBE SREDSTVA ZA ZAŠTITU BILJA - AMBALAŽA POSTAJE OTPAD

Neke procjene pokazuju da:

- 80% ambalaže sredstava za zaštitu bilja su od plastike, uglavnom tzv: High Density Polyethylene, HDPE;
- 20% ambalaže sredstava za zaštitu bilja su plastični film, PET, metalna burad ili papirne kese.

PREDLOG MODELA UPRAVLJANJA AMBALAŽNIM OTPADOM NAKON UPOTREBE SREDSTVA ZA ZAŠTITU BILJA

Nakon primjene sredstava za zaštitu bilja, od osnovne je važnosti, da otpadnom ambalažom postupamo tako da se zadovolje svi kriterijumi i ciljevi zaštite životne sredine, zdravlja ljudi i životinja, a koji postaju sve bitniji u kontekstu široko rasprostranjene društvene svijesti o održivosti poljoprivrede i životne sredine.

AKTERI i NJIHOVA ULOGA U PROCESU ZBRINJAVANJA OTPADNE AMBALAŽE SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA

Dobro upravljanje ambalažom i ambalažnim otpadom, prije i nakon upotrebe važno je radi smanjivanja rizika.

Uzimajući u obzir “ciklus” kretanja sredstava za zaštitu bilja: od proizvodnje do zbrinjavanja otpada upravljanje nad njegovim segmentima je u “rukama” proizvođača, distributera, poljoprivrednika/korisnika ili operatera koji vrše zbrinjavanje otpada i to:

- (1) formulacijama proizvoda, proizvodnjom i dizajnom ambalaže upravljaju **PROIZVOĐAČI**;
- (2) skladištenjem, transportom i distribucijom upravljaju **DISTRIBUTERI**;
- (3) upotrebom, manipulacijom, ispiranjem ambalaže i odlaganjem na imanju (bezbjedno korišćenje) upravljaju **POLJOPRIVREDNICI** odnosno **KORISNICI**;
- (4) zbrinjavanjem: skladištenje, uništavanje ili reciklaža odnosno izvoz, upravljaju **OPERATERI KOJI VRŠE ZBRINJAVANJE OTPADA**.

Sav ambalažni otpad sredstava za zaštitu bilja se smatra opasnim otpadom osim u slučaju primjene postupka trostrukog ispiranja ambalaža, kao i probijanja ambalaže kako se ne bi ponovo koristila i kako bi se ovakav otpad tretirao kao neopasan. Ovakav postupak olakšava buduće manipulisanje ovom vrstom otpada i uz odgovarajuću edukaciju korisnika sredstava za zaštitu bilja obezbjeđuje efikasni sistem.

PROIZVOĐAČI PESTICIDA

Proizvođači pesticida upravljaju formulacijom, proizvodnjom, dizajnom i tipom ambalaže.

DISTRIBUTERI (trgovina)

Distributeri pesticida upravljaju skladištenjem, transportom i distribucijom i uključuju se u sistem sakupljanja i zbrinjavanja otpada dajući uputstva poljoprivrednicima odnosno korisnicima, a u slučaju isteka roka ili oštećenja ambalaže uključuju se i u sistem sakupljanja i zbrinjavanja kao vlasnici opasnog otpada.

Distributeri promovišu ciljeve zbrinjavanja ambalažnog otpada u skladu sa najvišim prioritetima bezbjednosti kako za korisnike, tako i za životnu sredinu.

Distributeri obezbjeđuju da se na tržište plasira bezbjedna ambalaža sredstava za zaštitu bilja, promovišu pravilno ispiranje ambalaže nakon upotrebe tako da otpad može biti bezbjedno uklonjen; aktivno edukuje

korisnike sredstava da dio procesa aplikacije pesticida predstavlja i adekvatno pražnjenje ambalaže, njeno ispiranje i cijedenje.

POLJOPRIVREDNICI odnosno KORISNICI (prvi posjednik otpada)

Poljoprivrednici odnosno korisnici obavezno vrše trostruko ispiranje prazne ambalaže od ostataka pesticida (**tečnost od ispiranja ambalaže koristiti za tretiranje bilja, a nikako je ispuštati u životnu sredinu**) u skladu sa pravilima dobre prakse i uključuju se u sistem sakupljanja, odlaganja i zbrinjavanja prema uputstvima proizvođača, distributera i sakupljača otpada.

Nakon trostrukog ispiranja probija se ambalaža u cilju sprječavanja ponovnog korišćenja ove ambalaže.

Nakon što je ambalaža pravilno isprana, korisnici je mogu privremeno skladištiti (do godinu dana) u skladište odgovarajuće za ove namjene (kontejneri i slično), na svom gazdinstvu.

Ambalaža od sredstava za zaštitu bilja ne smije se zakopavati, bacati u vodotokove ili spaljivati zbog stvaranja otrovnih gasova.

OPERATERI KOJI VRŠI ZBRINJAVANJE OPASNOG OTPADA - SAKUPLJAČ OTPADA

Subjekti koji su ovlašćeni od Agencije za zaštitu prirode i životne sredine za zbrinjavanje opasnog otpada (drugi vlasnik otpada).

Sakupljač otpada oganizuje zbrinjavanje opasnog otpada sredstava za zaštitu bilja sa mjesta sakupljanja i postupa po obavezama o zbrinjavanju opasnog otpada.

Operater je dužan da obavještava javnost i krajnje korisnike o svrsi, ciljevima, načinu i mjestu sakupljanja ambalaže, kao i drugim mogućnostima. Postavlja lice koje je edukovano da vrši pregled ambalaže odnosno otpada kao dio pripreme za fazu kada će se ovaj otpad tretirati kao neopasan.

ZAKONODAVAC

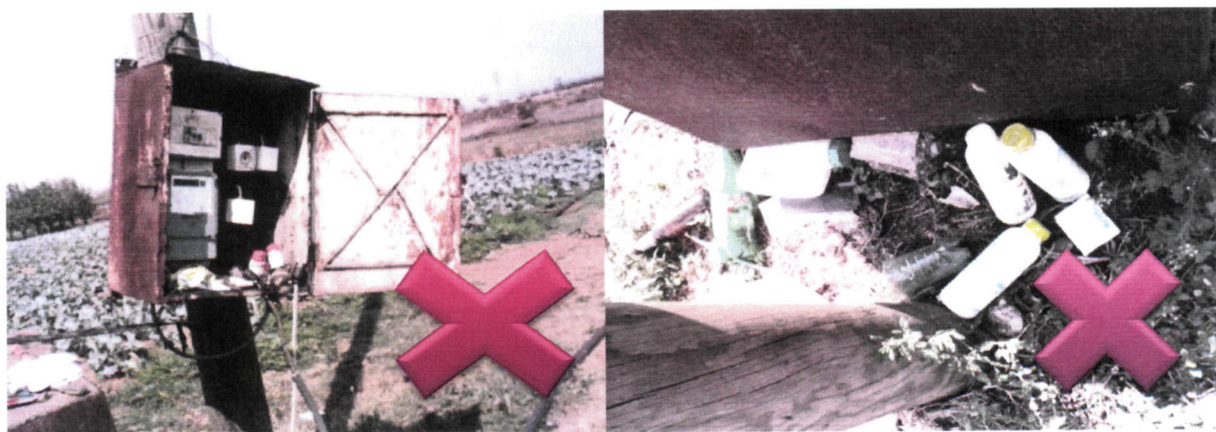
Obavještava, usmeno ili pismeno, sve odgovorne subjekte da je sprovođenje Uredbe o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema (Službeni list CG br. 42/12) obavezno za sve i da je to u interesu svih učesnika u procesu zaštite bilja, zdravlja ljudi i očuvanja životne sredine.

Prema Uredbi i Nacionalnoj strategiji obezbijuje sprovođenje uklanjanja opasnog ambalažnog otpada sredstava za zaštitu bilja, postavlja godišnje ciljeve i jednom godišnje vrši reviziju ostvarenih ciljeva.

Stvaranje adekvatnog modela zbrinjavanja ambalažnog otpada predstavlja prvi korak u procesu postavljanja sistema uklanjanja ambalaže sredstava za zaštitu bilja.

Edukacija o pravilnom ispiranju otpadne ambalaže omogućuje da se ta ambalaža klasifikuje kao neopasan otpad prema klasifikaciji definisanoj Zakonom o ambalaži i ambalažnom otpadu. Ispunjenjem obaveza iz Zakona o otpadu dokazujemo brigu za čuvanje životne sredine i zdravlja ljudi.

STOP - NEPRAVILNO ZBRINUTOJ OTPADNOJ AMBALAŽI PESTICIDA!!

KAKO PRAVILNO RUKOVATI PRAZNOM AMBALAŽOM SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA?

Postoje tri opcije ispiranja ambalaže:

- (1) ručno ispiranje;
- (2) ispiranje pod pritiskom;
- (3) integrisano ispiranje.

Ispiranje je osnovni element pravilnog postupanja sa praznom ambalažom nakon primjene sredstava za zaštitu bilja. **Prazna ambalaža koja nije pravilno isprana i očišćena može zagađiti životnu sredinu i predstavljati potencijalnu prijetnju javnom zdravlju ljudi, ali i životinjama.** Od presudne je važnosti da se pravilno ispiranje ambalaže odvija na samom imanju.

Za ispravno ispiranje neophodno je da poljoprivredni proizvođač ili lice koje rukuje prskalicom:

- ispere ambalažu odmah nakon pražnjenja;
- prebaci ispranu tečnost u prskalicu.

Ispravnim ispiranjem omogućava se pravilno odstranjivanje ostataka pesticida i osim što predstavlja dobar način postupanja u poljoprivredi i drugim oblastima gdje se koriste pesticidi, ima i ekonomsku svrhu tako što se obezbjeđuje da potrošači maksimalno iskoriste ono što su kupili.

VAŽNO: Ovako jednostruko isprana ambalaža se svrstava u grupu opasnog otpada.

Medutim, za svrstavanje takve ambalaže u **NEOPASAN OTPAD**, čije zbrinjavanje je prema navodima Evropskog Udruženja za zaštitu bilja (ECPA), tri do četiri puta jeftinije, potrebno je ispražnjenu ambalažu **TROSTRUKO** (tri puta) temeljno isprati ili ispiranje sprovesti pod pritiskom!

NAPOMENA: Pravilno ispražnjena ambalaža ne smije sadržavati više od 0,01% ostataka sredstava za zaštitu bilja da bi se tretirala kao neopasan otpad.

Studija Stručne grupe o ambalaži Evropskog Udruženja zaštite bilja (ECPA) pokazala je da trostruko ispiranje i pranje uklanja preko 99.99% prvobitnog sadržaja.

RUČNO ili TROSTRUKO ISPIRANJE

Najčešće ispiranje je ručno ispiranje kontejnera ili tzv. trostruko ispiranje:

- nakon upotrebe sredstva pri pražnjenju treba preostali sadržaj ambalaže iscijediti, **vrijeme cijedenja je najmanje 30 sekundi**;
- potom kontejner napuniti čistom vodom, 25 do 30 posto zapremine kontejnera i čvrsto zatvoriti čepom;
- nakon toga ambalažu čvrsto protresti, rotirati, kotrljati ili preokrenuti tako da voda obuhvati sve unutrašnje površine;
- zatim tečnost nakon svakog ispiranja prebaciti u prskalicu (preporučeno vrijeme cijedenja je najmanje 30 sekundi).

Ovaj postupak treba ponoviti tri puta ili sve dok ambalaža nije vidljivo čista.

TROSTRUKO ISPIRANJE

Ispraznite sredstvo u rezervoar prskalice i ostavite ambalažu da se dobro iscijedi dodatnih 30 sekundi.

- 1** **Korak 1**
Napunite ambalažu čistom vodom do 1/4 zapremine.
- 2** **Korak 2**
Stavite poklopac i čvrsto zatvorite, okrećite zatvorenu ambalažu kako bi voda obuhvatila sve unutrašnje površine.
- 3** **Korak 3**
Skinite poklopac, tečnost iz ambalaže prespite u rezervoar prskalice i ostavite ambalažu da se dobro iscijedi dodatnih 30 sekundi ili duže.
Ostavite ambalažu da se dobro osuši i potom stavite poklopac.
Korake od 1 do 3 ponovite dva ili više puta.
- 4** **Korak 4**
Otpadnu ambalažu probušiti kako bi bili sigurni da se neće ponovno upotrebljavati.

Ambalažu odložiti na propisan način.

Prednosti:

- nije potrebna dodatna oprema;
- može se koristiti u svakoj situaciji;
- nema dodatnih troškova.

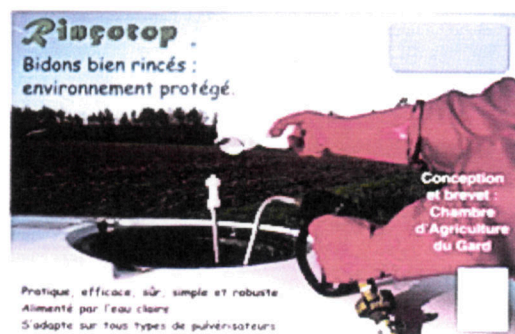
Mane:

- količina ostatka (residua) zavisi od tehnike operatera;
- potrebno je dodatno vrijeme za izvršenje ove operacije;
- postojanje izvjesnog rizika pri obavljanju ove operacije;
- ispiranje je problematično u slučaju fleksibilne - mekane ambalaže.

ISPIRANJE POD PRITISKOM

Oprema za ispiranje pod pritiskom koristi vodu pod pritiskom (obično 3 bara) u obliku statične ili rotirajuće rasprsnice prskalice i ventila. Crijevo je povezano sa šiljkom koji na vrhu ima raspršivač. Pritiskom dna kontejnera rasprskivačem pušta se voda u kontejner, a tečnost zatim odlazi u tank ili posudu za miješanje.

Neke vrste opreme za ispiranje pod pritiskom uključuju oštru napravu koja probija ambalažu sa strane u svrhu ispiranja, pri čemu stvara dodatnu korist time što se sprečava ponovna upotreba ambalaže. Ove naprave trebaju se koristiti u skladu sa uputstvima proizvođača kako bi se izbjeglo opasnosti po onoga koji njima rukuje.

Prednosti:

- ostatak je manji od 0.01%;
- niska cijena.

Mane:

- potreba za dodatnom operacijom;
- postojanje malog rizika o ugrožavanju operatera;
- može se koristiti samo sa čvrstim pakovanjima.

INTEGRISANO ISPIRANJE:

Integrirano ispiranje je moguće kad se na mašini nalazi integrisani element kojim se ispira ambalaža. Ovo je zatvoren sistem koji se može koristiti i nezavisno ali koji onemogućava prosipanje i osigurava bezbjedno pranje ambalaže. Mehanički način je najpopularniji metod pranja ambalaže.

Prednosti:

- ostatak je manji od 0,01%;
- koristi se za čvrste i fleksibilno pakovanje;
- jednostavna procedura;
- uz pravilno korišćenje opreme, zanemarljiv rizik za operatera.

Nedostaci:

- cijena cjelokupne opreme

VRSTE AMBALAŽNOG OTPADA

Primarni otpad: plastika (HDPE): plastična ambalaža, burad, plastični film i folije.

Sekundarni otpad: kartonske kutije.

Tercijalni otpad: palete i veća ambalaža i/ili kartonske kutije

Drugi materijali koji se sakuplja kao primarni opasan otpad:

- ambalaža od đubriva (velike kese, plastični kontejneri);
- ambalaža odnosno velike kese od sjemena;
- upotrebene poljoprivredne folije;
- metalni kontejneri.

Vrste ambalažnih materijala:

- plastika (PET, druge vrste plastike);
- staklo;
- metal (gvožđe, aluminijum);
- papir i karton (palete, daske, pluta i ostalo);
- drvo;
- ostalo (tekstil, keramika i druge vrste ambalaže).

Lokacije sakupljanja – moguća mjesta za sakupljanje ambalažnog otpada:

- prodajna mjesta sredstava za zaštitu bilja;
- lokacije sakupljanja organizovane od strane opštinskih organa u dogovoru sa distributerima, sakupljačima otpada i korisnicima/poljoprivrednim proizvođačima;

- instituti ili stručne službe;
- veliki poljoprivredni kombinati u okruženju.

Raspored sakupljanja:

- Objavljivanje o sakupljanju ambalažnog otpada će se obavljati putem medija (TV, poljoprivredni časopisi, časopisi na nivou grada ili regije), plakatima štampanih za oglašavanje.
- Sakupljanje se vrši prema unaprijed određenim terminima, na mjestima određenim za sakupljanje.
- Potvrda o predatom ambalažnom otpadu: ovjerena od strane kontrolora pri prijemu pravilno opranog ambalažnog otpada.

ČINJENICE – IZAZOVI

Činjenice:

Postoji kompanija koja ima dozvolu za izvoz opasnog otpada „HEMOSAN” Stara raskrsnica bb, Bar upisan je u registar trgovaca sa fizičkim preuzimanjem velikog broja opasnog i neopasnog otpada uključujući većinu hemikalija br: UPI-101/2-02-68/2 od 18.01.2018.godine.

Izazovi:

- pitanje voda - moguća kontaminacija prilikom ispiranja ambalaže;

- nedostatak iskustava u ovoj oblasti;
- adekvatno ispiranje ambalaže;
- neriješeno pitanje otpadnih voda;
- edukacija svih učesnika;
- usklađivanje standardne operativne procedure i kriterijuma eco-testa (max residue: 0.01%).

*Za izradu ovog uputstva korišćeni su savjeti i preporuke Evropskog udruženja sredstava za zaštitu bilja (ECPA).

